

Regelrådet är ett särskilt beslutsorgan inom Tillväxtverket vars ledamöter utses av regeringen. Regelrådet ansvarar för sina egna beslut. Regelrådets uppgifter är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företaget.

Havs- och vattenmyndigheten

Yttrande över Havs- och vattenmyndighetens förslag till föreskrifter om elektronisk rapportering för avräkningsnota med mera

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet finner att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Innehållet i förslaget

Förslaget avser ändring i föreskrifter (FIFS 2004:25) om resurstillträde och kontroll på fiskets område och gäller krav på elektronisk rapportering för avräkningsnota och deklaration om övertagande för förstahandsmottagare som köper fångst från havet och som årligen omsätter under 200 000 euro. För de som idag rapporterar per post innebär förslaget att avräkningsnota och deklaration om övertagande ska lämnas elektroniskt via e-tjänsten notaklienten. Förslaget innehåller även förtydligande angående skyldigheten att lämna avräkningsnota när deklaration om övertagande har lämnats samt förtydligande för rapportering för förstahandsmottagare som köpt eller förmedlat fisk från Vätern, Vättern, Hjälmarens, Mälaren och Storsjön i Jämtland.

Förslaget föreslås träda i kraft den 15 januari 2024.

Skälen för Regelrådets ställningstagande

Bakgrund och syfte med förslaget

Den som köper fiskeriprodukter från havet i förstahandsledet ska vara registrerad förstahandsmottagare och rapportera sina inköp till Havs- och vattenmyndigheten (HaV). Förstahandsmottagare ska även vara registrerade i HaV:s spårbarhetssystem. För förstahandsmottagare med en omsättning på 200 000 euro eller mer finns krav på elektronisk rapportering av avräkningsnota och deklaration om övertagande. Förstahandsmottagare som årligen omsätter under 200 000 euro rapporterar idag avräkningsnotor och deklaration om övertagande till HaV elektroniskt genom e-tjänsten notaklienten eller genom blankett per post. Notaklienten är en del av spårbarhetssystemet. Jämfört med rapportering genom notaklienten anges att rapportering genom blankett är ineffektiv, tidskrävande och medför ökade kostnader för förstahandsmottagare. Rapportering genom blankett medför även extraarbete för myndigheten i form av posthantering, utskrift, sortering, scanning, registrering och arkivering. Det finns även en ökad risk för felskrivningar och utelämnande av obligatoriska uppgifter. Rapportering genom blankett kräver därför i högre grad rättning av uppgifter och uppföljande samtal med förstahandsmottagare. Uppskattningsvis lägger HaV:s medarbetare kring 1600 timmar varje år till denna typ av extraarbete.

Det remitterade förslaget innebär att krav på elektronisk rapportering för avräkningsnotor och deklARATION om övertagande införs för förstahandsmottagare som köper fångst från havet och årligen omsätter under 200 000 euro. Syftet med ändringarna är att förenkla, effektivisera och förbättra kvaliteten på rapporteringen för förstahandsmottagare samt minska den administrativa bördan för myndigheten.

Regelrådet finner beskrivningen av bakgrund och syfte är godtagbar.

Alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd

Ett alternativ till krav på elektronisk rapportering är att öka nyttjandet av notaklienten genom informationsinsatser samt support för de som kan använda notaklienten. HaV har tidigare utfört ett antal riktade informationsinsatser för att öka antalet användare. Vid lanseringen i oktober 2022 rapporterade nio användare genom notaklienten och i oktober 2023 var antalet användare uppe i 50. Eftersom en stor del förstahandsmottagare fortsatt inte rapporterar genom notaklienten anser myndigheten att det inte är tillräckligt med ytterligare informationsinsatser för att nå det önskat målet.

Om regleringen inte kommer till stånd riskerar det att medföra fortsatt administrativ börda för myndigheten samt en onödig börda i form av kostnader och risk för felrapportering för förstahandsmottagare. Utan reglering bedöms antalet användare av notaklienten öka men i långsam takt för att sedan stagnera. Europaparlamentet har röstat igenom ändringar i rådets förordning (EG) nr 1224/2009. Ändringarna omfattar krav på elektronisk rapportering för avräkningsnota och deklARATION om övertagande för samtliga förstahandsmottagare som köper fångst från havet. Om de föreslagna ändringarna röstas igenom av ministerrådet kommer det bli krav på elektronisk rapportering inom några år. Det skulle innebära att det kommer genomföras en reglering med krav på elektronisk rapportering inom några år även om regleringen, enligt förslagen i denna konsekvensutredning, inte kommer till stånd.

Förslagsställaren beskriver att digitaliseringen kommer att bespara myndigheten resurser i den administrativa hanteringen.

Vidare kan Regelrådet konstatera att många användare föredrar att använda blankett trots informationsinsatser för att öka antalet användare i notaklienten. Därmed förmodar Regelrådet att för dessa användare är rapportering på blankett ett alternativ att föredra, eftersom man trots allt väljer detta alternativ. I konsekvensutredningen beskrivs att ministerrådet möjligen kan fatta ett beslut i frågan om några år som kommer att medföra att Sverige kommer att behöva införa digitalisering. Huruvida detta kommer att ske är ännu ej klarlagt. Därför anser Regelrådet att man i dagsläget inte bör ta hänsyn till en hypotetisk situation som kan uppkomma i framtiden, särskilt inte som motivering till tvingande reglering innan EU-rättsliga krav beslutas.

Regelrådet finner att det hade varit av intresse att få en beskrivning av vilka fördelar blankettrapportering utgör för användarna samt om vilka fördelar och nackdelar för användaren det skulle innebära om möjligheten att rapportera på blankett skulle bestå. I remissen beskrivs främst myndighetens skäl till varför en obligatorisk digital rapportering i notaklienten skulle vara fördelaktig. Det går dock inte att utläsa i vilken utsträckning dessa fördelar balanseras mot användarens önskemål att fortsätta blankettrapportering. Redovisning av resultat av eventuella samråd med berörda företag hade tydliggjort företagets uppfattning av förslaget.

Regelrådet finner att en alternativ lösning skulle kunna vara att låta blankettrapportering bestå som rapporteringsverktyg, parallellt med frivillig hantering av elektronisk rapportering, fram till att ministerrådet eventuellt fattar ett beslut för införande av obligatorisk digital rapportering och att nationella krav därmed hade införts först när det krävs av EU-regler. Regelrådet finner att överväganden om en sådan lösning borde ha beskrivits i konsekvensutredningen.

Regelrådet finner beskrivningen av alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd är bristfällig.

Förslagets överensstämmelse med EU-rätten

De föreslagna reglerna om rapportering går utöver de skyldigheter som följer av artikel 62 och artikel 66 i rådets förordning (EG) nr 1224/2009. De föreslagna reglerna bedöms dock vara förenliga med de krav som följer av Sveriges anslutning till EU.

Europaparlamentet har röstat igenom ändringar i rådets förordning (EG) nr 1224/2009. Ändringarna omfattar krav på elektronisk rapportering för avräkningsnota och deklaration om övertagande för samtliga förstahandsmottagare som köper fiskeriprodukter från havet. Om de föreslagna ändringarna röstas igenom av ministerrådet kommer det bli krav på elektronisk rapportering inom några år.

Regelrådet finner att förslagsställaren redogjort för EU:s rättsliga regelverken på området och konstaterar att föreslagna krav går utöver vad som i nuläget krävs från EU.

Regelrådet finner redovisningen av förslagets överensstämmelse med EU-rätten godtagbar.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

Förslaget datum för ikraftträdande är den 15 januari 2024. I samband med implementeringen av de nya kraven kommer HaV dels ha riktade informationsinsatser till berörda förstahandsmottagare och dels lägga ut information på myndighetens hemsida.

Regelrådet finner att förslagsställaren har beskrivit hur informationsinsatser skall genomföras. Regelrådet noterar att tidperioden fram till det tänkta förslagets införande är knapp. Mot bakgrund av att yrkesgruppen som skall informeras möjligen inte har en i övrigt särskilt digitaliserad arbetssituation anser Regelrådet att det skulle kunna finnas en risk att denna grupp skulle kunna behöva en längre tidsperiod för förberedelser och inläring och att den mycket knappa tidsramen fram till 15 januari 2024 dessutom inrymmer helger och ledigheter. På dessa premisser kan grupper av användare med mindre förkunskaper inom IT eventuellt få bekymmer att hinna förbereda sig, vilket inte problematiseras i förslaget.

Regelrådet finner att redovisningen av särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande är bristfällig, medan behov av speciella informationsinsatser är godtagbar.

Berörda företag utifrån antal, storlek och bransch

Det remitterade förslaget riktar sig till förstahandsmottagare som köper fångst från havet och årligen omsätter under 200 000 euro. Förstahandsmottagare ska vara registrerade i HaV:s

spårbarhetssystem. Den 23 oktober 2023 var det 163 förstahandsmottagare registrerade i spårbarhetssystemet varav kring 148 berörs av regleringen.

Regelrådet finner att beskrivningen utifrån berörda företagen gällande antal, bransch och storlek är godtagbar.

Påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet

Administrativa kostnader

För de individer som inte är vana att hantera elektronisk utrustning och/eller elektroniskt uppgiftslämnande kan regleringen komma att innebära en inlärningsperiod med en ökad arbetstid för rapportering. HaV kommer att erbjuda support och informationsmaterial för de som behöver stöd i sin rapportering. Bedömningen är att en eventuell ökning i arbetstid för företagen till följd av rapportering genom notaklienten istället för genom blankett kommer vara tillfällig. Rapportering genom blankett är mer tidskrävande jämfört med rapportering via notaklienten. Notaklienten kan automatiskt föra över uppgifter från deklaration om övertagande till avräkningsnota samt vidare från avräkningsnota till skapande av ursprungsparti i spårbarhetssystemet. Motsvarande rapportering med blankett orsakar merarbete eftersom rapportören först behöver fylla i och skicka in en deklaration om övertagande. Sedan ska uppgifterna fyllas i igen och skickas in på en avräkningsnota. Slutligen behöver samma manuella överföring av uppgifter göras när rapportören skapar ursprungsparti i spårbarhetssystemet. Regleringen innebär en viss minskning av administrativa kostnader för företagen då de inte behöver betala brevporto, kuvert och papper för att skicka in blanketter per post.

Regelrådet finner att administrativa kostnader för att göra en rapportering i notaklienten och för att göra det i blankettform inte är tids- och kostnadsberäknade, varken ökade eller minskade kostnader för jämförelse.

Regelrådet finner beskrivningen av administrativa kostnader bristfällig.

Andra kostnader och verksamhet

I konsekvensutredningen anges att regleringen inte förväntas medföra några övriga kostnader än de som nämns ovan.

I konsekvensutredningen anges att användarna initialt kommer att behöva lägga en del tid för inläring av systemet och IT-miljön. På sikt bedömer förslagsställaren att rapportering genom notaklienten kommer att leda till effektivisering för användarna och kostnadsbesparingar för företagen.

Vidare anges att företagen kan ansöka om stöd från Jordbruksverket för utrustning

Regelrådet vill framföra följande. Hur lång tid det tar för användarna att praktiskt hantera övergång från manuell till elektronisk rapportering är inte angivet, heller inte vilka kostnader det medför. Hur stora företagens eventuella kostnadsbesparingar är och hur stora de är i relation till de initiala kostnaderna för implementeringen av ändrad hantering finns inte angivet. Vidare är det såvitt Regelrådet erfar inte självklart att Jordbruksverkets regelverk kommer tillåta godkännande av stöd till följd av kostnader för inköp av utrustning.

Regelrådet finner redovisningen av andra kostnader och verksamhet bristfällig.

Påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag

Förslagsställaren anger att ingen påverkan sker för konkurrensförhållandena för berörda företag, men motiverar inte hur man kommer till denna slutsats.

Regelrådet finner redovisningen av påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag bristfällig.

Regleringens påverkan på företagen i andra avseenden

De föreslagna ändringarna bedöms inte påverka företagen i några andra avseenden än de som nämnts tidigare i denna konsekvensutredning.

Regelrådet finner att beskrivningen av regleringens påverkan på företagen i andra avseenden är godtagbar

Särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning

Det remitterade förslaget riktar sig specifikt till små företag som årligen omsätter under 200 000 euro. Någon specifik hänsyn utöver det som redan har nämnts tidigare i konsekvensutredningen anges inte behöva tas.

Regelrådet finner att beskrivningen av om särskilda hänsyn kan tas till små företag vid reglernas utformning är bristfällig.

Sammantagen bedömning

I konsekvensutredningen finns godtagbara beskrivningar exempelvis gällande bakgrund och syfte. Däremot finns brister i beskrivningarna av administrativa kostnader, alternativa lösningar och effekter om ingen reglering kommer till stånd bristfällig. Det gäller även beskrivningen av påverkan på konkurrens och särskild hänsyn till små företag vid reglernas utformning där ingen beskrivning finns med i förslaget trots att små företag träffas av förslaget och därmed borde ha haft särskild hänsyn vid reglernas utformning. I konsekvensutredningen borde det ha inkluderats beskrivningar av balansen mellan användarnas perspektiv på rapportering och myndighetens handläggning. I förslaget finns huvudsakligen beskrivet myndighetens skäl att finna att förslaget bör genomföras och i mindre utsträckning beskrivet företagets perspektiv och vilka konsekvenser förslaget medför för dem. I konsekvensutredningen hade också alternativa lösningar med företagets intressen som ett delperspektiv framgå, vilket inte är fallet.

Regelrådet finner därför att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Stöd till regelgivare i konsekvensutredningsarbetet finns i [Tillväxtverkets handledning för konsekvensutredning](#).

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 21 november 2023

I beslutet deltog: Anna-Lena Bohm, ordförande, Helena Fond, Hans Peter Larsson och Lars

Silver

Ärendet föredrogs av: Anna Nilsson

Anna-Lena Bohm
Ordförande

Anna Nilsson
Föredragande